

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Jernbanedirektoratet
Postboks 16 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref

Vår ref
22/2438-

Dato
23. juni 2023

Statsbudsjettet 2023 - Supplerende tildelingsbrev nr. 3 - Stortingets behandling av Prop. 118 S (2022-2023) og Innst. 490 S (2022-2023)

Samferdselsdepartementet (SD) viser til tildelingsbrev for 2023 av 22. desember 2022 til Jernbanedirektoratet (Jdir). I dette supplerende tildelingsbrevet tar departementet opp disse sakene:

- Bevilgningsendringer og endrede fullmakter for Jdir som følge av Stortingets behandling av Prop. 118 S (2022-2023) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2023* og Innst. 490 S (2022-2023)
- Oppdrag nr. 19-2023 – Videreutvikling av et helhetlig risikostyringssystem for jernbanesektoren
- Oppdrag nr. 20-2023 – Nye sosiale rabatter for ungdom og rushtidsbegrensning

1. Bevilgningsendringer og endrede fullmakter

Ved Stortingets behandling av Prop. 118 S (2022-2023) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2023* og Innst. 490 S (2022-2023), 16. juni 2023 vedtok Stortinget bevilgningsendringer under programområdene Særskilte transporttiltak og Jernbaneformål:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1330		Særskilte transporttiltak	
	76	Reiseplanlegger og elektronisk billettering, <i>kan overføres</i> , økes med fra 82 800 000 kroner til 84 569 000 kroner	1 769 000
	77	Kjøp av tjenester med Entur, <i>kan overføres</i> , økes med fra 20 000 000 kroner til 20 427 000 kroner	427 000
1352		Jernbanedirektoratet	

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Bane-, plan og
miljøavdelingen

Saksbehandler
Linn Hokholt
22 24 82 42

01	Driftsutgifter, økes med fra 367 200 000 kroner til 372 928 000 kroner	5 728 000
21	Spesielle driftsutgifter – utredninger, <i>kan overføres</i> , økes med fra 135 900 000 kroner til 138 803 000 kroner	2 903 000
70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i> , økes med fra 5 207 100 000 kroner til 5 318 320 000 kroner	111 220 000
71	Kjøp av infrastrukturtjenester – drift og vedlikehold, <i>kan nyttes under post 70</i> , økes med fra 7 838 800 000 kroner til 8 011 231 000 kroner	172 431 000
73	Kjøp av infrastrukturtjenester – investeringer, <i>kan nyttes under post 74</i> , økes med fra 17 482 500 000 kroner til 17 855 913 000 kroner	373 413 000
74	Tilskudd til togmateriell mv., <i>kan overføres</i> , reduseres med fra 201 200 000 kroner til 136 397 000 kroner	64 803 000
75	Tilskudd til godsoverføring fra vei til bane, økes med fra 94 900 000 kroner til 96 927 000 kroner	2 027 000
76	Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren, øker med fra 25 000 000 kroner til 27 534 000 kroner	2 534 000

Om budsjettendringene og fullmaktene

I samsvar med § 7 i Reglement for økonomistyring i staten stiller Samferdselsdepartementet bevilgningene over på kap. 1330 og 1352 til disposisjon for Jernbanedirektoratet i 2023 og delegerer de fullmaktene som er omtalt i brevet, til Jernbanedirektoratet.

Det forutsettes at bevilgningene benyttes i tråd med føringene i Prop. 118 S (2022–2023) og Innst. 490 S (2022–2023), departementets merknader i dette brevet, og i tråd med prinsippene som følger av Stortingets bevilgningsreglement. For øvrig vises det til kravene og føringene omtalt i tildelingsbrevet for 2023 til Jernbanedirektoratet.

Kap. 1330 Særskilte transporttiltak

Post 76 Reiseplanlegger og elektronisk billettering

Bevilgningen er økt med 1,8 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

Post 77 Kjøp av tjenester fra Entur AS

Bevilgningen er økt med 0,43 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen er økt med 5,7 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet. Beløpet er fordelt med 1 715 000 kroner til underpost 1 Lønn og godtgjørelser, og 4 013 000 kroner til underpost 2 Varer og tjenester.

Post 21 spesielle driftsutgifter – utredninger, kan overføres

Bevilgningen er økt med 2,9 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

Post 70 Kjøp av persontrafikk med tog, kan overføres, kan nyttes under post 71

Bevilgningen er økt med 111,2 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

Endret fullmakt til kjøp av persontransport med tog

Som følge av direktetildelingen av togtilbudet på Østlandet samt den ekstraordinære prisjusteringen er det behov for økt fullmakt til å inngå forpliktelser for kjøp av persontransport med tog. Fullmakten økes i forbindelse med direktetildelingen av togtilbudet på Østlandet. Direktetildelingen skal blant annet gi et bedre togtilbud til de reisende og bedre utnyttelse av kapasiteten til infrastrukturen, til en god pris for staten. For å kunne opprettholde et godt togtilbud til de reisende ble avtalene om trafikkpakkene 1 Sør, 2 Nord og 3 Vest reforhandlet i 2022, slik at staten tar en andel av risikoen knyttet til usikkerhet om utviklingen i antall reisende, sterk prisvekst og energipriser. Det vil også være en risikofordeling mellom staten og togselskapet som drifter togtilbudet på Østlandet. I tillegg blir fullmaktbeløpet påvirket av den ekstraordinære prisjusteringen av budsjettet. Forslaget er basert på anslag for den fremtidige utviklingen i togselskapenes inntekter og energikostnader, som er forbundet med stor usikkerhet. Statens utgifter til kjøp av persontransport med tog kan bli høyere eller lavere enn dette, både totalt og i enkeltår, avhengig av den faktiske utviklingen i togselskapenes inntekter og energikostnader.

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for kjøp av persontransport med tog

Samferdselsdepartementet kan i 2022 forplikte staten for fremtidige budsjettår ut over gitt bevilgning og gi tilsagn om tilskudd inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme for gamle og nye forpliktelser	Ramme for forpliktelser som forfaller hvert år
1352		Jernbanedirektoratet		
	70	Kjøp av persontransport med tog	34 080 mill. kroner	5 570 mill. kroner

Post 71 Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehold

Bevilgningen er økt med til sammen 172,4 mill. kroner. Av dette er bevilgningen økt med 5,0 mill. kroner til Tinnosbanen, som en engangsbevilgning i 2023. Bevilgningen skal gå til

vedlikehold og prosjektering av istandsetting av Tinnosbanen på strekningen Notodden–Lisleherad. Videre er bevilgningen økt med 167,4 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

Post 73 Kjøp av infrastrukturtjenester – investeringer

Bevilgningen økes med 373,4 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

Post 74 Tilskudd til togmateriell mv.

Bevilgningen på posten er redusert med netto 64,8 mill. kroner. Planlagt anskaffelse av reservevogner for fjerntogtrafikken er likevel ikke nødvendig, og reduksjon av bevilgning til dette utgjør 69,1 mill. kroner. Økning på grunn av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet utgjør 4,3 mill. kroner.

Post 75 Tilskudd til godsoverføring fra vei til bane

Bevilgningen er økt med 2,0 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

Post 76 Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren

Bevilgningen på posten er økt med til sammen 2,5 mill. kroner. 2,0 mill. kroner gjelder økt driftsstøtte til frivillige landsdekkende organisasjoner og skal bedre ivaretagelsen av historisk togmateriell. Videre er bevilgningen økt med 0,5 mill. kroner som følge av den ekstraordinære lønns- og prisjusteringen av budsjettet.

2. Oppdrag nr. 19-2023 – Videreutvikling av et helhetlig risikostyringssystem for jernbanesektoren

SD viser til tildelingsbrevet for 2023 og oppdrag nr. 9-2023 der Jdir skal utarbeide et forslag til utvikling av et mer helhetlig risikostyringssystem for sektoren. I leveransen til oppdraget av 31. mars 2023 skisserer direktoratet noen rammer for et slikt system, med vekt på samhandlingen med Bane NOR og forslag til en tiltakstrapp.

Vi viser til møte med direktoratet 26. mai 2023 der det videre arbeidet ble diskutert. I dette brevet gir Samferdselsdepartementet et oppdrag til direktoratet om å videreutvikle arbeidet når det gjelder et helhetlig risikostyringssystem for sektoren.

Departementet legger til grunn at et risikostyringssystem skal gjelde for hele sektoren. Dette fordi ønsket togtilbud kun kan oppnås når infrastrukturen og en grunnrutemodell er på plass, driftsstabilitet er god, togene er mange nok og gode nok, billetterings- og reisepanleggingssystemene er gode nok og det finnes en plan og koordinerende instans som binder alle innsatsfaktorene sammen – både i den løpende driften og for utviklingen av jernbanen over tid. Et helhetlig risikostyringssystem for **sektoren** må derfor favne alle disse innsatsfaktorene og ikke minst sammenhengen mellom dem.

Jernbanedirektoratet skal ivareta den strategiske, helhetlige og overordnede koordineringen og planleggingen av jernbanesektor og er videre avtalepart med sentrale aktører i sektoren. Direktoratet har dermed en sentral rolle i følge opp risikoer og foreslå risikoreduserende tiltak som tar hensyn til hvordan de ulike delene i sektoren virker sammen. Som et første steg i arbeidet med et helhetlig risikostyringssystem er det viktig at Jernbanedirektoratet sikrer gode rutiner og kultur internt for å samle inn, håndtere, vurdere og sammenkoble informasjon som mottas i de ulike prosessene og forvaltes/vurderes av ulike fagmiljøer i direktoratet. Departementet understreker at direktoratets ansvar for å overvåke og styre risikoen i systemet som helhet, ikke fratår den enkelte aktør og virksomhet i sektoren ansvaret for å følge opp egen risiko.

Samferdselsdepartementet gir med dette Jdir følgende oppdrag:

Nr.	19-2023
Navn på oppdrag	Videreutvikling av et helhetlig risikostyringssystem for jernbanesektoren
Oppdrag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Som et første steg i arbeidet med et helhetlig risikostyringssystem ber vi direktoratet etablere og forvalte en oversikt over alle innsatsfaktorene i sektoren, og hvordan disse virker sammen for å gi et ønsket togtilbud på kort og lang sikt. 2. Direktoratet er avtalepart med en rekke aktører i sektoren. Alle avtalene direktoratet inngår skal i utgangspunktet være konsistent med hverandre slik at ønsket totaleffekt for togtilbudet oppnås. Uten slik konsistens vil risikoen på systemnivå øke. Vi ber direktoratet beskrive hvordan dette hensynet blir reflektert i risikorapporteringen i rollen som avtalepart og hvordan og med hvilke virkemidler direktoratet kan følge opp med risikoreduserende tiltak overfor aktørene. 3. Direktoratet har foreslått en risikotilnærming med en tiltakstrapp som definerer handlinger for å agere på risikoinformasjon fra Bane NOR når det gjelder effektpakkene. Departementet ber om at denne utvides til også å gjelde håndteringen av risiko som har utspring fra andre aktører i sektoren slik at vi får en gjennomgående tiltakstrapp som både fungerer for risiko knyttet til effektpakker, men også for risiko som oppstår på systemnivå i sektoren. Vi ber det fremgå tydelig når det er vurdert at departementet bør kobles inn. Det kan forekomme at risikoen er på et kontinuerlig, kritisk nivå for enkelte elementer. Vi ber om at direktoratet drøfter dette og kommer med forslag til hvordan denne type prosjekter/oppgaver kan håndteres når man allerede er på øverste nivå i tiltakstrappen.

	<p>Samferdselsdepartementet vil parallelt med dette utarbeide et eget oppfølgingssystem med tilhørende tiltakstrapp.</p> <p>4. Vi ber om en vurdering og forslag til tiltak for hvordan direktoratet skal arbeide sammen med aktørene i sektoren slik at alle har mest mulig risikoforståelse på systemnivå og forstår hvordan den enkelte aktørs ansvar eller prosjekt virker inn på helheten. I dette ligger det også en forventning om tiltak for hvordan direktoratet kan bidra til at sektoren arbeider mindre i siloer og mer på tvers.</p> <p>5. Departementet ber om at risikostyringssystemet kobles og integreres i de ordinære styringsprosessene i internt i direktoratet og styringsprosessene med departementet (eks. budsjett, etatsstyring, avtalestyringen, NTP-rulleringen, porteføljestylingen). Vi ber direktoratet synliggjøre hvordan dere vil koble dette systemet til de ordinære prosessene.</p>
Mål i tildelingsbrevet	Helhetlig og koordinert utvikling og drift av et attraktivt jernbanetilbud
Status	Oppfølging av oppdrag nr. 9-2023
Frist	31. oktober 2023

Departementet ber om en samlet leveranse innen 31. oktober 2023. Vi vil invitere til status- og arbeidsmøter underveis i prosessen.

Departementet vil i etatsstyringsmøter fra og med høsten 2023 ha et fast punkt på agendaen der vi ber om en overordnet status for risiko i sektoren som helhet.

Det vil kunne fremkomme nyttig informasjon og lærdom i de to eksterne utredningene vi nå har i arbeid (hos konsulentene KPMG og ICG) om hhv. gjennomgang av sektoren og Follobanen. Det vil være viktig at både direktoratet og departementet trekker lærdom fra disse leveransene inn i arbeidet med et helhetlig risikostyringssystem.

3. Oppdrag 20-2023 – Nye sosiale rabatter for ungdom og rushtidsbegrensning

Vi viser til brev av 31.03.2023 *Svar på utredningsoppdrag 6 og 15 i tildelingsbrev 2023*, vedlagt Jdirs svar på oppdrag 6 og 15 i tildelingsbrev fra SD for 2023.

SD ønsker med dette å følge opp leveransen på oppdrag 15: *Utvikling av billettprodukter for å stimulere til økt kollektivbruk utenfor eget fylke blant ungdom* og Jdirs tilrådning om videre utredning. Jdir anbefaler i leveransen på oppdrag 15, at SD får utredet videre innføring av en ny statlig sosial rabatt på 40 % på enkeltbilletten for ungdom og studenter utenfor rushtid, gjerne samtidig og i sammenheng med tilsvarende rushtidsbegrensning i honnørrabatten. En av de største utfordringene vi har i jernbanen i dag er knapp kapasitet og trengsel i rush medfører dårlig regularitet og punktlighet. Jdirs vurdering er at begrensning i rush kan bidra til bedre kapasitetsutnyttelse dersom det endrer reiseadferd til utenfor rushtiden for disse brukergruppene. Jdir anslår i sin rapport at den samlede samfunnsøkonomiske gevinsten for

disse to tiltakene sett under ett foreløpig er anslått til 65 millioner kroner per år. Videre presiserer Jdir at en ikke prissatt effekt er bortfallet av ca. 2 millioner rushtidsreiser på toget alene, som vil være et viktig bidrag til bedret driftsstabilitet på jernbanen.

Samferdselsdepartementet gir med dette Jdir følgende oppdrag:

Nr.	20-2023
Navn på oppdrag	Nye sosiale rabatter for ungdom og rushtidsbegrensning
Oppdrag	<ol style="list-style-type: none">1. Jernbanedirektoratet gis i oppdrag å utrede innføringen av en ny statlig sosial rabatt på 40 % på enkeltbilletten for ungdom og studenter utenfor rushtid.2. I rapporten lanseres også andre grep som kan bidra til bedre kapasitetsutnyttelse gjennom rushtidsbegrensninger for andre målgrupper. Jdir bes utdype dette gjennom å utrede innføringen av tilsvarende rushtidsbegrensning eller andre prisvirkemidler i andre sosiale rabatter som stimulerer til å endre reiseadferd fra rushtid der det er knapp kapasitet til andre tider på døgnet med bedre kapasitet. Herunder varianter som innebærer gunstigere rabatt utenfor rush med tilsvarende reduksjon i rabatt i rush.
Mål i tildelingsbrevet	Folk kan reise sømløst med tog og annen kollektivtransport.
Status	Oppfølging av oppdrag nr. 15-2023
Frist	15. september 2023

SD vektlegger at sentrale interessenter som fylkeskommunene og administrasjonsselskaper, togoperatører og Entur involveres i arbeidet.

Fristen for tilleggsbestillingen settes til 15. september 2023. Jdir bes gi tilbakemelding så raskt som mulig dersom det er behov for forlenget frist for å kunne involvere alle aktørene på en tilfredsstillende måte.

Med hilsen

Sigrid Dahl Grønnevet (e.f.)
avdelingsdirektør

Linn Hokholt
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Riksrevisjonen